



בס"ד, י"ד שבט תשפ"ב

16 ינואר 2022

תיק 81112

פסק דין

בעניין שבין	לבין
התובע	הנתבע
קונה רכב	מוכר רכב

א. רקע עובדתי

ביום 3/4/21 אחרי חג הפסח רכש התובע תושב ירושלים (להלן, התובע), מהנתבע תושב כרמיאל (להלן, הנתבע), רכב משנת 2011 (להלן, הרכב). במועד הקנייה הרכב נסע 182,000 ק"מ בקירוב.

מחיר המחירון של הרכב היה 42,600 ₪, והוא נקנה תמורת 38,000 ₪ בגלל תקלה במזרקים עליה דיווח הנתבע לתובע. התובע החליט לקנות את הרכב למרות התקלה, לאחר בירור עם בעל המוסך שבו טיפל הנתבע ברכב, שם נאמר לו שכלל שידוע להם, הרכב תקין מלבד תקלה זו.

התובע רצה לתקן את הרכב במוסך בירושלים. תוך כדי נסיעה מכרמיאל לירושלים התברר שהרכב "לא סוחב", התובע עצר, הזמין גרר למוסך בירושלים. הרכב הגיע למוסך מורשה בירושלים, ושם תוקנו המזרקים. לאחר קילומטרים בודדים של נסיעה נוספת התברר לתובע שהרכב עדיין "לא סוחב", הורגשו תקלות ונדלקו חיישנים. הרכב הוחזר למוסך כמה פעמים.

במוסך נאמר לתובע שיש תקלות משמעותיות במנוע ובממסרת, ובעקבות זאת הרכב הועבר למוסך מרכזי של החברה באשדוד. במוסך המרכזי הרכב עבר בדיקה שמסקנתה היתה שהגיר והמנוע אינם תקינים ודורשים טיפול, כמו גם בולמים ועד דברים קטנים נוספים. עלות הטיפול הוערכה בכ-20,000 ₪.

ב. טענות התובע

התובע טען כך:

1. הרכב היה בעייתי עוד לפני שקניתי אותו, כפי שהתברר במוסך המרכזי באשדוד, שם אמר בעל המוסך שהרכב הוזנח. הבעיות במנוע ובממסרת לא נבעו כתוצאה מהנסיעה מכרמיאל לירושלים לאחר שנתגלתה התקלה במזרקים.
2. בימים שהרכב היה אצלי נדרשתי להכניסו ולהוציאו מהמוסך, לא זכיתי כלל ליהנות מהרכב ולכן כל העסקה הזו מבחינתי היא מקח טעות.



3. אני מעוניין להחזיר את הרכב לנתבע ולקבל את כספי בחזרה, איני מעוניין יותר בסוג הרכב הזה לאחר החוויה הבלתי נעימה שעברתי.
4. מבקש לקבל החזר עבור ההשקעה הכספית ברכב בסך 7,912 ₪.

ג. טענות הנתבע

1. הרכב נמכר בתום לב גמור, כאשר לנו ידוע, שמלבד התקלה במזרקים, אותה לקחנו על עצמנו בהורדת מחיר הרכב, אין כל תקלה אחרת ברכב.
2. לפני המכירה לא ניסינו לייפות את הרכב, רצינו שהרכב יימכר כמו שהוא בלי להטעות אף אחד.
3. התובע פעל באופן נמהר כשרצה לקחת את הרכב ולנסוע בו לפני תיקון המזרקים. אמרנו לו שישאיר את הרכב בכרמיאל, נתקן אותו ואז הוא יוכל לקחת אותו. כשסירב, הצעתי לו שיעביר את הרכב לירושלים בעזרת גרר, כיון שיש לנו זכות לכך מהביטוח, וזה לא בטיחותי לנסוע ברכב לפני שיתוקן. הוא סירב באמרו שהוא בירר וניתן לנסוע ברכב כפי שהוא.
4. הייתה לתובע אפשרות לעשות בדיקה על חשבונו והוא בחר שלא לעשות, ולכן זו אחריות שלו.
5. התובע יצר קשר לאחר הקניה ואמר שתיקון המזרקים ושאר הפגמים כגון נעילת הדלתות עלה 8000 ₪, ולא 5000 ₪ כפי שנאמר מראש. למרות שלא היינו חייבים לקחנו את ההפרש על עצמנו לאחר התייעצות עם הרב שלנו, בתשלומים של 500 ₪ לחודש. בינתיים הועבר תשלום אחד. לגבי התשלומים הנוספים, המתנו מהרגע שנושא המחלוקת והתביעה צץ.
6. התובע גרס את כל הנזק לעצמו בהתנהלותו הנחפזת, ולכן אנו דוחים את טענת מקו טעות ומבקשים שלא לבטל את העסקה.

ד. עדויות מומחים

כדי להבהיר את ההיבט המקצועי של המחלוקת שלפנינו פנה בית הדין לארבעה בעלי מוסכים בשאלה האם הנסיעה של התובע עם מזרקים לא תקינים עלולה לגרום לנזקים הקיימים למנוע או לממסרת, זאת מבלי שיבדקו את הרכב. ארבעתם השיבו שהנסיעה לא אמורה לגרום לנזק לממסרת, אולם, לגבי הנזק למנוע הם נחלקו.

בעקבות זאת, קיימנו דיון נוסף ובו שמענו את עדותם של מר ל' בעל המוסך מכרמיאל שטיפל ברכב לאורך השנים, ושל מר ע', בעל המוסך המרכזי באשדוד שמתמחה בטיפול ברכבים מסוג זה, ולכן נתנו לעדותו משקל רב יותר.

בעל המוסך בכרמיאל אמר שהרכב היה מטופל אצלו באופן קבוע ושהכל היה תקין עד שצצה הבעיה האחרונה במזרקים. לגבי התקלות שנמצאו במנוע ע"י המוסך באשדוד, אמר בעל המוסך



בכרמיאל שאלו תופעות לא מצויות אולם הן יכולות לקרות לרכב בכל גיל, כחלק מבלאי טבעי של הרכב.

מנהל המוסך באשדוד, שבדק את הרכב, אמר כך:

1. אילו היה נגרם נזק כתוצאה מהנסיעה עם מזרקים תקולים הוא היה נגרם למנוע בחלקו התחתון כלומר באזור הבוכנות. בפועל, הבוכנות לא היו שרופות, והתקלה נמצאה רק בחלקו העליון של המנוע – בגל הזיזים – ולכן אין אפשרות שהיא נגרמה כתוצאה מנסיעה זו.
2. מצבו של המנוע גרוע ממצבו הצפוי של מנוע לאחר 10 שנות נסיעה ו-180,000 ק"מ. מצבו לפי הערכה שלו היא כמנוע שנסע 450,000 ק"מ.
3. כנראה שהיה צורך אמיתי להחליף את מזרקי הסולר הקודמים, והתקלה הנוכחית במנוע היא תקלה נוספת שאינה קשורה לסימפטומים שנבעו מבעיית המזרקים.

ה. נושאי הדיון

1. האם מכירת הרכב מוגדרת כמקח טעות?
2. האם ההוצאות שהוציא הקונה על הרכב הם חלק מהשבחת הרכב ובמקרה של ביטול המכירה והחזרת הרכב למוכר, יוחזרו לקונה, או שמא, הן תוספות שהוסיף הקונה מדעתו, אינן הכרחיים לתקינות הרכב ואין לפצותו עליהן?
3. על מי חלות הוצאות התובע על גרירת הרכב?
4. על מי לשאת בירידת הערך של הרכב כתוצאה מתוספת בעלים רשומים ("ידיים") בעקבות מכירה וביטולה?

ו. הכרעה עובדתית

בין הצדדים היתה מחלוקת האם בזמן המכירה היו ברכב תקלות נוספות מלבד התקלה במזרקים. בנוסף, היתה ביניהם מחלוקת האם הנסיעה שביצע התובע טרם תיקון המזרקים גרמה לנזקים נוספים להם הנתבע אינו אחראי.

לאור עדויות המומחים השונות ברור שהנזק לממסרת לא קשור לנסיעה עם מזרקים תקולים. בנוסף, אנו מקבלים את עדותו של נציג המוסך באשדוד שבדק בעצמו את הרכב, והוא מומחה לסוג זה של כלי רכבים. לדבריו, גם הנזק למנוע לא נגרם כתוצאה מהנסיעה. בנוסף, הוא טען שמצב המנוע היה גרוע בהרבה ממה שצפוי לרכב עם נתונים כאלה.

לפיכך, אנו קובעים כי בזמן המכירה המנוע והממסרת היו במצב לקוי, ובאופן כללי מצב הרכב היה גרוע מהמצופה.



ז. האם מדובר במקח טעות?

להלן כמה מדיני מקח טעות [מתוך חוקי התורה: מקח טעות עקב אי התאמה (תשפ"א), להלן חוקי התורה, בתוספת מקורות עיקריים]:

1. מקח טעות הוא אי התאמה באחד או יותר מהפרטים הבאים, אשר אילו היה ידוע למפסיד מאי ההתאמה (להלן: המפסיד) מתחילה, היה מונע את הסכמתו להיות צד להסכם (סעי' 2(א) לחוקי התורה; רש"י פסחים ד ע"ב, ד"ה לא מיבעיא).
2. אי התאמה נחשבת למקח טעות כאשר המפסיד מקפיד עליו, בהתאם לאופי המוצר, בהתאם לצרכיו הסובייקטיביים של המפסיד, או מפני שמקובל להקפיד על כך (סעי' 2(ב) לחוק התורה; שולחן ערוך חו"מ רלב, ו).
3. הסעדים שהמפסיד זכאי להם בגין מקח טעות אינם מותנים בקיומה של הטעיה מכוונת או רשלנות (סעי' 3 לחוקי התורה; שולחן ערוך ורמ"א חו"מ רלב, יח).
4. יש נסיבות שבהן יש להניח כי המפסיד מאי ההתאמה מחל על זכותו לסעד בגין מקח טעות, מתוך אומדן דעתו, אף בלא אמירה מפורשת מצידו, כגון: ...כאשר המפסיד המשיך להשתמש במוצר לאחר שאי ההתאמה נודעה לו, אף שהיה יכול להימנע מכך (סעי' 23 לחוקי התורה; שולחן ערוך חו"מ רלב, ג; פתחי תשובה חו"מ רלב, א, בסופו).

במקרה דידן, תקלה מרכזית במנוע ובממסרת הם אכן בגדר מקח טעות. הן בגלל המרכזיות של מערכות אלה והן בגלל העלות הגבוהה של התיקונים בהם.

לאור זאת אנו קובעים שמדובר במקח טעות

ח. האם החלטת התובע שלא לבדוק את הרכב מהווה מחילה על טענת מקח טעות?

בעניין זה נחלקו הפוסקים. המגיד משנה (מכירה, טו, ג) כתב:

ויש מי שכתב שאם היה הדבר שהלוקח יכול להבחינו לאלתר כגון שיכולין לנסותו ולטועמו ולא הקפיד לעשות כן והמוכר מכר לו סתם אינו חוזר.

וכן פסק הסמ"ע (רלב, י). לעומת זאת, המשנה למלך מכירה טו, ג, סייג דין זה וכתב שגם אם ניתן לבדוק ולא בדק ועדיין לא שילם למוכר, יכול לבטל את המקח (להרחבה בעניין זה ראו פס"ד ארץ חמדה גזית 1-77036).

אולם, במקרה זה התובע לא איבד את זכותו לטעון מקח טעות מהסיבות הבאות:

1. לא מדובר על בדיקה שניתן לעשות בקלות.
2. במקרה זה, לא ניתן היה לבדוק את הרכב בגלל מצב המזרקים ולכן אין זה בכלל דבר שהלוקח יכול היה להבחינו לאלתר ואין כאן מחילה מצידו.

לאור זאת אנו סבורים שהתובע לא מחל על טענת מקח טעות.



ט. הוצאות הקונה עבור תיקון וטיפול ברכב

לאחר קניית הרכב השקיע הקונה ברכב כמה תיקונים:

א. תיקון המזרקים התקולים.

ב. טיפול תקופתי, החלפת רצועת מנוע ועוד.

ג. צביעה, הוספת חיישן.

עלות התיקונים הכוללת היא 7912 ₪. כיון שהשקעת הסכום שהשקיע הקונה ברכב היתה מתוך הנחה שהרכב ישאר בידיו וקודם שהתברר שהמקח הוא מקח טעות, הרי שניתן להגדיר זאת כ"יורד לשדה חברו ברשות". להלכה נפסק שבמקרה זה על הקונה לקבל את ההוצאות שהוציא ואשר השביחו את החפץ (חוקי התורה: הגורם לחברו הנאה ממונית ללא הסכם, סעיף 2; שו"ע חו"מ קג, ט; שו"ת "תורת אמת" למהר"א ששון סימן קיז).

במקרה דיון, חלק מההשקעה שהשקיע הקונה ברכב לאחר קנייתו אינם בגדר השבחת הרכב עבור המוכר, כיון שאינם תיקונים הכרחיים אשר מוכר רכב אמור לבצע ברכב קודם מכירתו.

התיקונים שניתן להגדירם כהשבחה ברורה והכרחית של הרכב הם תקוני מערכת ההזרקה והחלפת רצועת המנוע, שעולים לסך של כ-4,514 ₪. ההשקעה הנוספת ברכב שעליה הוגשו מסמכים לבית הדין הכוללת: צביעת הרכב, טיפול תקופתי, פלאשינג, תיקון חיישן מד כמות אויר לא בהכרח השביחה את הרכב באופן שיועיל לנתבע. בנוסף, מן הראוי שגם התובע יישא בחלק קטן מהנזק שנגרם לנתבע בהליך המכירה, ולכן התובע לא יקבל החזר על השקעה נוספת.

מסכום זה יש לקזז את הסכום שכבר העביר המוכר בצ'ק מיוחד לקונה בסך 500 ₪.

סך הכל זכאי הקונה להחזר מהמוכר עבור הוצאותיו, מעבר למחיר ששילם למוכר על הרכב, בסך 4014 ₪.

י. הוצאות הגרירה והשינוע של הרכב.

הוצאות אלו לא הועילו כלל לנתבע, אלא הם חלק מהבדיקות והבחינות שעשה התובע כתוצאה מהחלטתו לקחת את הרכב כפי שהוא, ולכן התובע יישא בהוצאות אלו.

שינוע הרכב החל מקבלת פסק זה - מהמוסך באשדוד לכל כתובת שהיא - תחול על הנתבע.

יא. ירידת ערך הרכב

ירידת ערך הרכב כתוצאה מזמן ההמתנה של הרכב במוסך וכתוצאה של תוספת בעלים רשומים ("ידיים") של הרכב, איננה תלויה בתובע הרכב ואינה נחשבת כפגיעה שפגע או שהזיק התובע לרכב. ירידת ערך הרכב היא פועל יוצא ממכירת הרכב והגדרתה כמקח טעות. לכן היא תחול על הנתבע. אולם, כדי למנוע נזק נוסף, הנתבע רשאי להודיע שהוא מעוניין למכור את הרכב לקונה נוסף מבלי לרשום את הרכב על שמו. במקרה כזה התובע יעביר לנתבע ייפוי כוח שיאפשר לו לבצע את המכירה.



יב. הוצאות משפט

התובע שילם אגרה בסך 500 ₪, וכיוון ששני הצדדים התנהלו כראוי, הנתבע יחזיר לתובע חצי מסכום האגרה בסך 250 ₪.

יג. החלטות

1. מכירת הרכב מבוטלת, הרכב יוחזר לנתבע.
2. הנתבע חייב לתובע, סך 38,000 ₪ עבור החזר התשלום על הרכב + 4,014 ₪ עבור ההשקעה של התובע ברכב + 250 ₪ אגרת בית הדין, סה"כ 42,264 ₪.
3. על הנתבע להודיע לתובע בתוך 30 יום מהתאריך הנקוב על פסק הדין למי הוא מעוניין להעביר את הבעלות על הרכב. העברת הבעלות תבצע בירושלים או בגוש דן על פי בחירת התובע, והתובע יידרש להגיע כדי לבצע את ההליך.
4. במועד העברת הבעלות, ישלם הנתבע לתובע 21,000 ₪ במזומן או בהעברה מיידית לחשבון, ואת יתרת החוב הוא חייב לשלם 30 יום לאחר העברת הבעלות.
5. גם אם הנתבע לא יבקש להעביר את הבעלות בתוך 30 יום כנ"ל, הוא יהיה חייב לשלם לתובע את מלוא הסכום הנ"ל, 42,264 ₪, בתוך 60 יום מהתאריך הנקוב על פסק הדין, ולאחר מכן התובע יהיה רשאי לעשות ברכב כרצונו (ויעשה שאלת חכם לגבי התמורה שיקבל).
6. במקרה של מחלוקת על יישום פסק הדין יהיה רשאי כל אחד מהצדדים לפנות לבית הדין בתוך 60 יום מהתאריך הנקוב על פסק הדין לקבלת סעד.
7. לאור הנזק שנגרם מהתמשכות ההליך ניתן להגיש בקשת רשות ערעור בתוך 14 יום מהתאריך הנקוב על פסק הדין בלבד.

והאמת והשלום אהבו

פסק הדין ניתן ביום י"ד שבט תשפ"ב, 16 ינואר 2022

בזאת באנו על החתום

הרב יעקב סלקמון

הרב אליהו בלום, אב"ד

הרב ערן טננבאום